

MOTIVAȚII ȘI TENDINȚE DE EMIGRARE A TINERILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA¹

MOTIVATIONS AND TRENDS FOR EMIGRATION OF YOUNG PEOPLE FROM THE REPUBLIC OF MOLDOVA

CZU:325.2-053.6(478)

<https://doi.org/10.53783/mtrmt2025.01>

Maria DIACON, *doctor în științe politice,*
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al
Universității de Stat din Moldova
e-mail: mariadiacon@yahoo.com
ORCID: 0000-0002-3306-2886

Victoria LISNIC, *doctor în științe politice,*
Grădina Botanică Națională (Institut) Alexandru Ciubotaru al
Universității de Stat din Moldova
e-mail: vikalisnic@gmail.com
ORCID: 0009-0001-3101-3002

Rezumat

Prin acest articol, dedicat migrației tinerilor, autorii identifică motivațiile și tendințele care stau la baza luării deciziei de a emigra peste hotare. Tinerii emigrează din lipsa de oportunități la ei acasă, aceștia fiind în căutare de noi perspective peste hotarele țării. Factorii ce generează migrația în rândurile tinerilor sunt în strânsă legătură cu identificarea oportunităților educaționale mai bune, locuri de muncă plătite care ar contribui la reducerea riscurilor de sărăcie. Lipsa locurilor de muncă atractive tinerilor, veniturile joase și riscurile sporite de sărăcie sunt cauzate de oportunități economice limitate, care împiedică tinerii, în special grupurile vulnerabile, să-și atingă aspirațiile personale și profesionale. Prognoza demografică pentru Republica Moldova indică o reducere continuă a populației în deceniile următoare, alimentată de emigrarea masivă, natalitate scăzută și îmbătrânirea accentuată. Toate scenariile demonstrează o creștere a ponderii persoanelor vârstnice, în paralel cu o scădere a proporției tinerilor. Această evoluție generează un dezechilibru între generații și o rată de dependență mai mare, ceea ce înseamnă că segmentul populației active economic va trebui să susțină o proporție din ce în ce mai mare de persoane dependente, inclusiv copii și vârstnici. Lipsa resurselor umane specializate afectează direct piața muncii locale, limitând capacitatea de inovare și încetinind ritmul creșterii economice, ceea ce pune presiuni suplimentare asupra sistemului social și economic al țării.

Cuvinte-cheie: *Tineri, emigrare, motivații, tendințe, politici de suport, dezvoltare.*

¹ Articolul este elaborat în cadrul proiectului „Youth Emigration: Motivations, Trends, and Future Prospects in Moldova and Turkey with an Adaptive Predictive System”, cifrul 25.80013.0807.03TR, finanțat de ANCD.

Tinerii fac parte din societate și sunt participanți cu drepturi egale la procesele sociale și politice, în același timp, schimbările intervenite în situația social-economică din republică plasează tineretul, ca grup social, la hotarele exclusiunii sociale. Copiii și tinerii au fost susținuți social într-o măsură insuficientă, iar integrarea tinerilor în societatea adultă, în condițiile fluctuațiilor economice, nu a fost facilitată prin nici o măsură semnificativă de suport. Aflat într-o relație de interdependență cu societatea, investiția curentă în generația tânără cu implicații prioritare în educație, sănătate și ocupație, a abilităților profesionale și a cunoștințelor devine un imperativ pentru a menține cel mai valoros contingent în aspect sociodemografic și economic al țării.

O radiografiere statistică de principiu a tinerilor este oferită chiar de Biroul Național de Statistică, care evidențiază faptul că în anul 2024 tinerii reprezintă circa un sfert din populația țării. Numărul populației cu reședință obișnuită la 1 ianuarie 2025 a constituit 2381,3 mii persoane, din care 544,0 mii sau 22,8% au fost tinerii cu vârsta 14-34 ani. Repartizarea tinerilor pe sexe, se prezintă astfel: 48,6% – bărbați și 51,4% – femei.

Generația tinerilor este în descreștere continuă. La începutul anului 2025, în comparație cu începutul anului precedent, numărul populației cu vârsta de 14-34 ani a scăzut cu 23,7 mii persoane sau cu 4,2%. În ultimii 5 ani (în perioada anilor 2021-2025), numărul populației cu vârsta de 14-19 ani a crescut cu 0,2 mii persoane sau cu 0,1%, iar ponderea acestei categorii în numărul total al tinerilor cu vârsta 14-34 ani s-a majorat de la 23,9% la 01.01.2021, până la 30,5% la 01.01.2025. Numărul persoanelor în vârstă de 20-24 ani a scăzut în anii 2021-2025 cu 34,9 mii persoane, ponderea acestora fiind în descreștere în perioada analizată cu 1,0 punct procentual, iar a celor în vârstă de 25-29 ani – cu 62,0 mii (cu 4,5 puncte procentuale). Numărul tinerilor cu vârsta de 30-34 ani s-a diminuat cu 52,1 mii, ponderea acestora fiind în descreștere în perioada analizată cu 1,1 puncte procentuale.

Numărul de studenți înscriși în învățământul superior, la începutul anului de studii 2024/25, a fost de 58,9 mii persoane, din care 74,2% erau înscriși la studii superioare de licență, 16,8% – studii superioare de master și 9,0% – studii superioare integrate. Proporția femeilor în numărul total de studenți a fost de 58,5%. În ceea ce privește distribuția studenților pe programe de studii în funcție de sex, s-au înregistrat diferențe odată cu trecerea la un nivel mai înalt de studii. Astfel, femeile au constituit 55,8% din studenți la programe de licență, 63,5% – la master și 71,7% – la studii superioare integrate. Repartizarea studenților pe vârste indică o participare mai mare în învățământul superior a persoanelor cu vârste cuprinse între 19-23 ani, acestea fiind vârstele teoretic corespunzătoare învățământului superior (65,9% din total studenți). În același timp, în anul de studii 2024/25 vârsta medie a studenților a fost de 23,8 ani, cu diferențe în funcție de sexe 24,3 ani la femei și 23,2 ani la bărbați.

În anul 2024, învățământul superior a fost absolvit de către 13,4 mii persoane, din care 66,4% au obținut diploma de licență, iar 33,6% diploma de master sau cea echivalentă la acest nivel. În perioada 2020-2024, numărul de absolvenți a înregistrat fluctuații de la un an la altul, totodată, fiind în descreștere comparativ cu anul 2020,

la master și studii integrate cu 13,5% și la licență cu 5,3%. În învățământul superior 41,3% au fost absolvenții din domeniul business, administrare și drept, după care a urmat domeniul educație, cu o pondere a absolvenților de 15,6% și domeniul inginerie, tehnologii de prelucrare, arhitectură și construcții – 8,9% din total absolvenți.

În anul 2024, conform rezultatelor Anchetei Forței de Muncă, în raport cu statutul activității curente patru din zece tineri cu vârsta de 15-34 ani au fost ocupați (39,6% sau 212,9 mii persoane), șomerii au constituit 2,3% (12,6 mii persoane) și restul, 58,1% (312,3 mii persoane) erau persoane în afara forței de muncă. În rândul celor din urmă, 50,4% erau încadrați în sistemul național de învățământ. Tinerii de 15-34 ani încadrați în câmpul muncii preferă mai degrabă un loc de muncă plătit (82,1% au lucrat în calitate de salariat), decât o activitate pe cont propriu/non-salariată (17,9%). Din totalul tinerilor care lucrează 5,8% tineri, concomitent cu activitatea de muncă, au urmat și o formă de educație (formală) în cadrul sistemului național de învățământ. Practic fiecare al cincilea tânăr (21,4%) avea loc de muncă informal, iar în rândul tinerilor salariați 6,1% lucrau fără a avea un contract individual de muncă (*munca nedeclarată*). Practica de angajare fără perfectarea contractelor individuale de muncă (în baza unor înțelegeri verbale) a fost mai frecventă printre bărbații tineri salariați (9,3%), decât în rândul femeilor tinere salariate (3,2%). Fiecare a șaptea persoană tânără ocupată (13,5%) a declarat că ar dori să schimbe situația în raport cu locul actual de muncă, motivul principal fiind nivelul nesatisfăcător al venitului/remunerării (*situație inadecvată în raport cu venitul*).

Rata de ocupare a tinerilor de 15-24 ani a constituit doar 17,6%, pe când a celor de 25-29 ani și 30-34 ani indicatorul a înregistrat valori de 3 ori mai înalte (52,5% și, respectiv, 60,2%), fiind mai mare decât media pe total țară (42,7% pentru populația de 15 ani și peste).

Rata șomajului în rândul tinerilor a fost mai mare în comparație cu alte grupe de vârstă sau media la nivel de țară. Astfel, în anul 2024, rata șomajului conform definiției BIM la tinerii din grupa de vârstă 15-34 ani a fost de 5,6%, la tinerii în vârstă de 15-24 ani, respectiv, 9,8% și în grupa celor de 15-29 ani – 7,1%, în timp ce media pe țară a constituit 4,0%. În șomaj de lungă durată (12 luni și mai mult) s-au aflat 9,4% din totalul șomerilor de 15-34 ani. Din punct de vedere al distribuției pe sexe și medii de reședință, printre tinerii șomeri în vârstă de 15-34 ani mai mult de jumătate erau femei (54,7%), iar 59,2% – din mediul urban. În funcție de nivelul de instruire absolvit, rata șomajului a înregistrat valori mai ridicate în rândul tinerilor cu nivel de instruire scăzut – 8,2%, urmași de tinerii șomeri cu nivel mediu – 5,1% și cei cu nivel de instruire superior – 4,7%.

Printre tinerii din categoria de vârstă 15-34 ani, 58,1% erau în afara forței de muncă. În rândul acestora au predominat *elevii și studenții* (50,4%). În afară de elevi și studenți, o categorie importantă au format-o *persoanele care îngrijesc de familie (persoanele casnice)* (19,7%). Majoritatea persoanelor casnice au reprezentat-o femeile (98,8%). Altă categorie din rândul celor în afara forței de muncă au constituit-o persoanele (declarată de gospodării) ca fiind *plecate peste hotare la lucru sau în*

căutare de lucru pentru o perioadă mai mică de un an (8,7%), ponderea celor din urmă fiind în descreștere față de 2023 (10,6%). În rândul altor persoane inactive s-au mai regăsit persoanele care nu lucrează și nu caută un loc de muncă în Moldova, deoarece deja au un loc de muncă peste hotare, sau care planifică să lucreze peste hotare (11,2% comparativ cu 10,4% în 2023). [9]

Pornind de la premisa că tinerii sunt prezentul și nu doar viitorul, aceștia sunt un element cheie în procesul de promovare și implementare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (în continuare ODD). Agenda 2030 oferă tinerilor din Moldova un instrumentariu larg de oportunități pentru dezvoltarea și abilitarea acestora în diverse domenii de menire socio-economică. O problemă considerabilă în rândurile tinerilor este și imposibilitatea de a-și procura propria locuință din lipsa de resurse financiare, or nici programul de stat "Prima Casă" nu poate fi accesat de mulți dintre tineri, în special cei din categoria social-vulnerabilă.

Chiar dacă Moldova a adoptat politici educaționale pentru modernizarea și eficientizarea furnizării învățământului care să satisfacă nevoile actuale și viitoare ale pieței forței de muncă, actualmente sistemul de educație încă nu este conectat cu cerințele pieței muncii și nici educația antreprenorială nu este inclusă în curricula educațională, astfel acestea constituind și bariere pentru integrarea tinerilor pe piața muncii.

Necâtând la importanța ODD nr. 9 "Industrie, inovație și infrastructură", tinerii din Moldova actualmente sunt limitați în oportunitățile lor datorită lipsei infrastructurii adecvate la nivel local, precum și conexiune interurban necorespunzătoare activităților nonformale de tineret (transportul public din sate). În același timp Moldova pierde un potențial considerabil în dezvoltarea infrastructurii și a comunităților din motiv că nu sunt utilizate principiile "orașe inteligente" în dezvoltarea acestora, precum și digitalizarea ca formă de consolidare a sectorului de tineret. [7]

O retrospectivă nu mai puțin actuală, cu focus pe ultimii 5 ani indică că numărul tinerilor din R. Moldova a scăzut de la peste 710 mii în 2020 la 560 mii la începutul lui 2024. Demografii spun că migrația și schimbările demografice vor face ca numărul tinerilor să scadă și mai mult în următorii ani. Cel mai mult s-a redus numărul tinerilor cu vârste cuprinse între 25-29 de ani (cu 58,9 mii) și cei cu vârste cuprinse între 30-34 de ani (cu 45,4 mii). Potrivit demografului Valeriu Sainsus, Republica Moldova se află de mai mulți ani într-o criză demografică, iar numărul tinerilor va scădea și mai mult în următorii cinci ani. El explică faptul că cei născuți când natalitatea era mare au trecut de 35 de ani, iar acum tineretul actual (între 14 și 34 de ani) a fost născut după 1990, când familiile aveau doar unul sau doi copii. „Asta înseamnă că de acum încolo numărul tinerilor va fi din ce în ce mai mic”. Anul trecut s-au încheiat peste 15 mii de căsătorii, cu 13% mai puțin față de anul anterior și cu 25% mai puțin comparativ cu acum cinci ani, când erau peste 20 de mii de căsătorii. Cei mai mulți bărbați, care s-au căsătorit în 2023 pentru prima dată, au avut vârsta cuprinsă între 25-29 ani (39,9%), iar cele mai multe femei între 20-24 ani (46,2%). Vârsta medie la prima căsătorie a fost de 29,7 ani pentru bărbați și 26,6 ani pentru femei.

În ultimii cinci ani, numărul elevilor din învățământul liceal a crescut, ajungând la 38 de mii în anul școlar 2023-2024, cu peste 7% mai mult decât în anul 2019-2020. Totuși, decalajul dintre mediul urban și cel rural se menține, peste 80% dintre elevii de liceu fiind din orașe. Numărul studenților a fost de peste 56 de mii, la fel ca acum cinci ani, dar mai mic decât în anul 2021-2022, când au fost aproape 60 de mii. Aproape 60% dintre studenți erau femei. În 2024, cei mai mulți tineri au absolvit business, administrare și drept - 41%, educație și inginerie 15%, iar în tehnologii de prelucrare, arhitectură și construcții - 9,9%.

În 2023, potrivit Anchetei Forței de Muncă, doar patru din 10 tineri au un loc de muncă. Peste 38% din tinerii cu vârsta de 15-34 de ani, adică circa 226.000 de persoane aveau un loc de muncă, iar peste 14 mii erau șomeri, pe când 344.000 nici nu căutau unul. Dintre cei care nu aveau un loc de muncă, peste 45% erau încă studenți. Datele BNS arată că rata șomajului a fost mai mare pentru tineri decât pentru alte grupe de vârstă și față de media națională. Printre tinerii șomeri de 15-34 de ani, mai mult de jumătate erau bărbați și peste 57% trăiau în orașe. Tinerii cu un nivel de educație mai scăzut aveau cea mai mare rată a șomajului, de 7%, urmată de cei cu educație medie (6,3%) și cei cu studii superioare (5%). [2]

În perioada pre-pandemică de COVID-19, din cei 12,7 mii tineri care au intrat la universitate în Moldova în 2019, doar 8,3 mii sau 65% din ei au finalizat studiile în 2022. „Nu este vorba despre reușita academică. Cei 4,4 mii tineri, pur și simplu au decis să-și continue studiile și viața peste hotarele țării. Și asta doar o singură promoție și doar în 3 ani!”, subliniază Veaceslav Ioniță. Potrivit analistului economic, Moldova în prezent se confruntă cu al treilea val de migrație, al III-lea și cel mai dramatic: migrația tinerilor. Primul val a fost în anii 2000-2005, valul sărăciei, oamenii într-o sărăcie lucie au mers peste hotare să-și rezolve problema de supraviețuire. Al doilea val a fost în perioada 2015-2018, valul pentru o viață mai bună. Acești oameni nu mai erau într-o sărăcie extremă, aveau venituri satisfăcătoare, majoritatea de vârsta 30-45 ani, oameni formați, cu familii, dar au plecat pentru o viață mai bună, calitativă. Acolo unde pe lângă salarii bune mai au și drumuri, școli, spitale, infrastructură. Într-un cuvânt bunăstare oferită de autorități. Acum, după 2018 asistăm la al treilea val de migrație, cel al tinerilor. Ei pleacă masiv, în timpul liceului, la studii, și pe parcursul studiilor. Comportamentul lor poate fi caracterizat printr-un singur cuvânt: plec. Pleacă masiv. Dacă acum 10 ani, doar 24% din tineri de vârsta universitară erau peste hotarele țării în prezent ponderea lor deja a ajuns la 40%. [3]

Potrivit Compendiului Statistic al Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova pentru anii 2021-2023, elaborat de Inspectoratul General pentru Migrație al Ministerului Afacerilor Interne, emigrarea pentru studii înregistrează o ușoară scădere. Numărul estimativ de cetățeni moldoveni înmatriculați la studii peste hotare în baza protocoalelor internaționale de colaborare la care Ministerul Educației și Cercetării este parte, în perioada analizată a variat între 5,6 mii persoane în anul 2021 și 5 mii în anul 2023. În anul de referință analogic anilor anteriori, din numărul total de cetățeni moldoveni plecați la studii peste hotare, majoritatea studiau în Ro-

mânia. Drept urmare, se observă o scădere nesemnificativă a cetățenilor moldoveni înmatriculați la studii peste hotare. Totodată, sondajele arată că în ultimii ani majoritatea cetățenilor moldoveni pleacă la studii cu acte de identitate, emise de România, acest fapt împiedică estimare corectă a studenților moldoveni. [4]

Și totuși, tot mai mulți tineri pleacă din Republica Moldova. În ultimii patru ani, sunt înregistrați 184 de mii de migranți, iar peste 75% dintre ei sunt tineri cu vârste între 18 și 29 ani. Motivele migrației sunt multe iar fenomenul este greu de oprit. Unii susțin că sărăcia, lipsa posibilităților de a-și crea o carieră și mentalitatea socială încă retrograde sunt printre motivele de a părăsi țara pentru un loc de muncă în străinătate. „Vreau să-mi schimb un pic aerul moldovenesc. Nu îmi prea place societatea de aici. Nu îmi plac oamenii, o spun chiar dacă sunt dură. Consider că peste hotare chiar dacă va fi un pic mai greu să mă adaptez sau să mă obișnuiesc, totuși am să găsesc o liniște și o educație aparte. Țările străine sunt o oportunitate mult mai bună, atât pe plan financiar, cât și pe plan social. Acolo la nivel de comunitate, curățenia este mai favorabilă, învățământul este mai puternic. Mă motivează foarte mult familia, să stau aici, părinții, bunei și tot așa mai departe. Dar, ca o țară următoare cred că ar fi România. Poate cu studiile, poate și cu traiul. Adică să o încerc”. Expertul economic Veaceslav Ioniță afirmă, „Deci concluzia este foarte clară, tânărul după 25 de ani are două șanse, sau să stea aici fără ocupație, sau să plece peste hotare. Am ajuns până la situația în care peste 40 % dintre tineri cu vârsta peste 25 de ani nu aveau o ocupație. Nedorind să stea aici fără ocupație presiunea lui este de a pleca peste hotare”. Doar studiile îi mai țin acasă pe unii dintre ei. Însă, după ce vor termina școala, cei mai mulți vor pleca. Deși pare un fenomen de neoprit, ministrul Educației, Dan Perciu susține că migrația tinerilor poate fi încetinită, „Cu cât mai mult o să investim în competitivitatea universităților noastre, cu atât mai ușor o să ne vină să reținem tinerii acasă, cel puțin când vine vorba de studii iar ulterior să avem și acele locuri de muncă suficient de atractive ca să-i determine să rămână în Republica Moldova. Acum clar că procesul fundamental, structural, care trebuie să se producă este apropierea de Uniunea Europeană. De acolo o să vină principalele investiții”. [5]

Un alt studiu recent (2022) „Intențiile de emigrare și implicațiile demografice asupra fertilității” lansat în cadrul unei dezbateri publice organizată de Fondul ONU pentru Populație (UNFPA) în colaborare cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova arată că tinerii până la 29 de ani sunt mai degrabă în situația de a dori să emigreze și implicit de a avea un copil în următorii ani, comparativ cu cei cu vârste de peste 30 de ani. Dintre cei care doresc să aibă un copil în perioada următoare, sunt mai înclinați să emigreze tinerii cu vârsta până în 29 de ani, iar dintre cei care nu doresc să aibă copil sunt mai înclinați să emigreze cei cu vârsta între 30-40 de ani (aceștia din urmă sunt cel mai probabil deja părinți). Ce ține de nivelul educației, se atestă că în special persoanele mai educate, cu studii superioare, care doresc să emigreze, au intenția de a deveni părinți. [8]

Cele mai recente date, din 2025, indică faptul că intenția moldovenilor de a migra este cea mai mică din ultimii nouă ani. Totuși, intenția rămâne a fi înaltă în rân-

dul tinerilor. Salariul pe care și-l doresc moldovenii, pentru a nu pleca peste hotare, este de 1,6 ori mai mare față de salariul real care se plătește în Republica Moldova. Cel mai mult își doresc să migreze moldovenii cu venituri suficiente, iar 75% dintre moldovenii care nu au migrat niciodată, nu intenționează să migreze vreodată. Sunt date ale sondajului de opinie „Intenția de migrație a cetățenilor Republicii Moldova”, realizat de către CBS Research, în luna iunie 2025, la comanda IDIS „Viitorul”. Potrivit sondajului, moldovenii care declară că intenționează să plece peste hotare în următoarele șase luni reprezintă 13,9%, față de 16,4% în luna februarie 2024, față de 17,7% în luna decembrie 2021 și față de 15,2% în luna iunie 2021. Veaceslav Ioniță spune că este cel mai mic indicator obținut vreodată de către Republica Moldova. „Toți cei care au dorit au plecat și a fost epuizată baza celor care vor să plece. Nu mai avem oameni care trebuie să plece. Numărul celor care spun că vor să plece este mare, însă, realitatea arată că pleacă de zece ori mai puțini”.

Totuși, cea mai mare intenție de a pleca peste hotare a fost, și rămâne, din partea tinerilor de la 18 la 29 de ani (26,3%) urmați de cei de la 30 la 44 de ani (17%) și de către cei de la 45-59 de ani (12,7%). Economistul afirmă că cel mai mult doresc să plece tinerii din mediul rural de la 18 la 29 de ani, circa 36% sau fiecare al treilea tânăr. Aceștia nu își văd viitorul la sate și sunt în căutarea unei vieți și oportunități mai bune. Cea mai mare intenție de a migra este în rândul celor care se asigură suficient din veniturile de care dispun, urmați de cei care fac față cheltuielilor, însă uneori nu reușesc, apoi de către cei cărora le este dificil și foarte dificil să trăiască din veniturile pe care le au. După regiuni, intenția de migrare este cea mai mare în rândul locuitorilor din nordul țării, urmați de cei din municipiul Chișinău, centrul țării, municipiul Bălți și din sudul țării.

Potrivit sondajului, fiind întrebați care ar trebui să fie salariul unui angajat pentru ca acesta să nu plece peste hotare, respondenții au menționat sume de peste 21 de mii de lei pe lună, față de 17 500 în 2024, față de 14 500 în 2021 și față de 13 500 în 2020. În 2017, când a fost realizată prima cercetare de acest fel, respondenții au vorbit de suma de 10 500 de lei pe lună pentru a nu pleca peste hotare. În special, moldovenii cu studii superioare au menționat că doresc salarii mai mari. [1]

Capacitatea unui stat modern de a se dezvolta social și economic are la bază un capital uman suficient de pregătit și activ pentru a contribui calitativ în toate sectoarele și domeniile publice sau private. Capitalul uman al Republicii Moldova a înregistrat, de la declararea independenței până în prezent, o tendință demografică negativă caracterizată de îmbătrânirea populației și un fenomen accentuat al migrației, în special în rândul populației tinere. Printre principalele cauze ale migrației, sunt invocate lipsa oportunităților de încadrare în câmpul muncii și salarizarea neatractivă, calitatea scăzută a sistemului de educație, oportunități reduse și servicii necalitative, infrastructură slab dezvoltată, în special în mediul rural. Cei mai predispuși migrării sunt tinerii, care aleg să-și facă studiile în afara Republicii Moldova sau, nefiind satisfăcuți de gradul de salarizare și oferta ocupațională, aleg un loc de muncă mai bine plătit în țările UE sau CSI.

Unul din rolurile primordiale ale statului este de a pregăti, prin intermediul sistemului educațional, cetățeni activi și competenți pentru a se integra economic și social. Oferta educațională, în acest sens, este necesar să corespundă atât necesităților de dezvoltare în era digitală, cât și suficient de racordată la necesitățile pieței muncii. Construcția sistemului educațional național formal este de principiu rigidă, care necesită un efort considerabil uman și financiar pentru a fi modelat în timp util pentru a răspunde factorilor externi în continuă schimbare. Astfel, se reliefează necesitatea de extindere și dezvoltare a sistemului educațional informal și non-formal ca element complementar, pentru a contribui la creșterea ratei de succes de integrare pe piața muncii și în viața socială.

Aționând în echilibru cu alte politici naționale care sunt orientate pe bunăstarea tinerilor, politica de tineret proiectează intervenții pe segmente precum participare civică și decizională, lucru și programe de tineret, implicare comunitară, voluntariat și inovație socială. Strategia Tineret 2030 (Strategia, 2030) menține liniile directorii din cadrul ultimului ciclu de politici și se bazează pe experiențele pozitive din realizarea lor, asigură continuitate și perfecționează anumite dimensiuni și arii de intervenție, creează abordări noi și inovează, în contextul noilor provocări și circumstanțe naționale și internaționale. [10]

Studiul prospectiv „Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040” subliniază că în ultimele decenii s-a conturat un declin continuu al numărului populației din Republica Moldova, fiind un rezultat al unei serii de factori interdependenți, printre care migrația externă masivă, scăderea natalității și modificarea comportamentului reproductiv, precum și îmbătrânirea demografică. În acest context, Republica Moldova se confruntă cu dificultăți majore în menținerea unui echilibru demografic sustenabil, precum și cu implicațiile schimbărilor demografice în domeniile economic și sociale. Unul dintre factorii esențiali care au accelerat această dinamică negativă este migrația externă, care afectează în mod disproporționat segmentul tinerilor și al persoanelor de vârstă reproductivă, constituind pilonul de bază al structurii demografice a țării. Într-o economie aflată în proces de adaptare la provocările globalizării, migrația tinerilor, motivați de dorința de a accesa oportunități economice și sociale mai avantajoase, nu doar că duce la scăderea constantă a ratei natalității, dar produce și un deficit semnificativ de forță de muncă calificată, esențială pentru dezvoltarea sectoarelor economice competitive. Aceasta lipsă de resurse umane specializate afectează direct piața muncii locale, limitând capacitatea de inovare și încetinind ritmul creșterii economice, ceea ce pune presiuni suplimentare asupra sistemului social și economic al țării.

În plus, exodul populației tinere amplifică fenomenul de îmbătrânire a populației, lăsând în urmă un contingent predominant vârstnic, ce necesită din ce în ce mai mult suport din partea sistemului de asistență socială și medicală. Sistemul de sănătate și cel de pensii, deja suprasolicitate, se confruntă astfel cu provocări crescute, în lipsa unui contingent activ de contribuabili tineri. Consecințele acestei dinamici se reflectă nu doar în reducerea fondurilor disponibile pentru susținerea populației vârstnice, ci

și în necesitatea de a implementa politici publice complexe, care să răspundă provocărilor legate de îmbătrânirea demografică și de migrația externă.

Scăderea natalității, corelată cu modificările în planurile familiale și tendințele socioeconomice, a condus la o diminuare accentuată a generațiilor tinere, având un impact semnificativ nu doar asupra dimensiunii demografice, ci și asupra capacității țării de a asigura un viitor sustenabil. Cuplurile tinere, care aleg să aibă mai puțini copii sau să amâne momentul nașterii, reflectă schimbările profunde de mentalitate, influențate de factori precum incertitudinea economică, fluctuațiile pieței muncii și prioritățile individuale în evoluția carierei. Aceste alegeri sunt adesea determinate de o combinație de factori, inclusiv costurile ridicate ale creșterii copiilor, accesul limitat la servicii de îngrijire și educație timpurie, precum și presiunea de a realiza stabilitate financiară înainte de a întemeia o familie.

Autorii studiului menționează că un obstacol semnificativ în îmbunătățirea speranței de viață în Republica Moldova este mobilitatea ridicată a populației, influențată de fenomenul cunoscut sub denumire de “migrantul sănătos”. Aceasta descrie tendința persoanelor aflate în condiție fizică bună, cu niveluri mai mari de energie și rezistență, să emigreze în căutarea unor oportunități mai bune. Prin selectivitatea sa, acest fenomen scoate din calculele statistice interne persoanele cu o stare de sănătate bună, care devin parte a populației din alte țări. În schimb, persoanele care rămân în țară includ în proporție mai mare indivizi cu afecțiuni cronice, probleme de sănătate sau vârstnici, care au o mobilitate mai redusă și sunt mai puțin predispuși să emigreze. Așa cum a fost menționat anterior, migrația internațională constituie principalul factor care influențează dinamica populației Republicii Moldova, atât numeric, cât și structural. Exodul adulților tineri, în special în grupurile de vârstă 20-24 și 30-34 ani, sugerează că migrația internațională este alimentată de tinerii care călătoresc în afara țării pentru muncă sau studii. Acest fenomen este frecvent în țările cu oportunități economice limitate, iar pierderea acestor grupuri de vârstă poate accentua problemele legate de îmbătrânirea populației și lipsa forței de muncă calificate.

Prognoza demografică pentru Republica Moldova indică o reducere continuă a populației în deceniile următoare, alimentată de emigrarea masivă, natalitate scăzută și îmbătrânirea accentuată. Toate scenariile demonstrează o creștere a ponderii persoanelor vârstnice, în paralel cu o scădere a proporției tinerilor. Această evoluție generează un dezechilibru între generații și o rată de dependență mai mare, ceea ce înseamnă că segmentul populației active economic va trebui să susțină o proporție din ce în ce mai mare de persoane dependente, inclusiv copii și vârstnici. Tinerii sunt, de regulă, mai deschiși la adoptarea noilor tehnologii și la inițiative antreprenoriale, iar plecarea lor limitează potențialul de dezvoltare a sectorului privat și de transformare digitală, esențiale pentru o economie durabilă.

Proiecțiile realizate privind dinamica capitalului uman indică o îmbunătățire continuă a acestuia în Republica Moldova, evidențiată de o creștere a nivelului de educație în rândul tinerilor, care îmbinată cu o mai mare participare la forța de mun-

că prezintă un aspect important pentru reducerea poverii de dependență și pentru creșterea rezilienței economice. Chiar dacă dimensiunea forței de muncă va scădea, compoziția sa educațională va fi mai ridicată, cu o creștere semnificativă a proporției lucrătorilor cu studii superioare. Aceasta poate spori competitivitatea forței de muncă, dar va necesita politici adaptate pentru integrarea ei. În acest context, politici de creștere a participării la forța de muncă prezintă o direcția strategică în atenuarea efectelor negative ale declinului demografic și îmbătrânirii populației. [6]

În concluzie putem afirma că situațiile socio-economice precare din Republica Moldova sunt factori determinanți ai migrației masive, cu accentele plasate pe tineri și pe forța de muncă activă. Tendințele de migrațiune sunt determinate de alegerea condițiilor mai bune de trai, obținerea veniturilor mai înalte, posibilitatea de a oferi copiilor condiții de școlarizare mai calitative și perspectiva unui viitor asigurat. În perioada pandemiei globale de COVID-19 fluxurile de migrație internațională din Republica Moldova au cunoscut o scădere semnificativă, iar rata netă a migrației s-a redus la 3-2,5%, față de valorile anterioare de 9-18%. În perioada post-pandemică (2022-prezent) asistăm la o reactivare a intențiilor de migrație, care trebuie înțeleasă și în contextul factorilor structurali și motivaționali care persistă de mai mulți ani. Așa cum este reliefat în literatura de specialitate, nivelul ridicat al migrației, în special în rândul tinerilor, reflectă descurajarea populației față de oportunitățile sociale și profesionale existente în țară: limitarea posibilităților de afirmare profesională, dificultatea obținerii unui loc de muncă stabil și bine plătit, precum și percepția unei calități scăzute a vieții.

1. Tinerii în Republica Moldova în anul 2024. https://statistica.gov.md/ro/tinerii-in-republica-moldova-in-anul-2024-9578_61916.html (vizitat la 07.11.2025)
2. EVALUARE NAȚIONALĂ VOLUNTARĂ privind implementarea „Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă”. <https://www.unicef.org/moldova/media/3961/file/EVALUARE%20NA%20C8%9AIONAL%20C4%82%20VOLUNTAR%20C4%82%20privind%20situa%20C8%9Bia%20tinerilor%20din%20Moldova%20C8%99i%20interac%20C8%9Biunea%20acestora%20cu%20Obiectivele%20de%20Dezvoltare%20Durabil%20C4%83.pdf> (vizitat la 07.11.2025)
3. În cinci ani, R. Moldova a pierdut peste 150 de mii de tineri <https://moldova.europalibera.org/a/in-cinci-ani-r-moldova-a-pierdut-pest-150-de-mii-de-tineri/33080085.html> (vizitat la 08.11.2025)
4. Migrația. Al III-lea val: Migrația Tinerilor. <https://ionita.md/2023/07/21/migratia-al-iii-lea-val-migratia-tinerilor/> (vizitat la 08.11.2025)
5. Compendiul Statistic al Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova pentru anii 2021 – 2023. https://igm.gov.md/wp-content/uploads/2024/12/Compendiul-Statistic-al-PME_-ed-2024.pdf (vizitat la 08.11.2025)
6. Tot mai mulți tineri pleacă din Republica Moldova. <https://tvr Moldova.md/>

article/7a3d1dc96e36188d/tot-mai-multi-tineri-pleaca-din-r-moldova.html (vizitat la 09.11.2025)

7. O treime din moldovenii care planifică să emigreze sunt tineri care își doresc copii. <https://moldova.unfpa.org/ro/news/o-treime-din-moldovenii-care-planific%C4%83-s%C4%83-emigreze-sunt-tineri-care-%C3%AE%C8%99i-doresc-copii> (vizitat la 09.11.2025)
8. În 2025, intenția moldovenilor de a migra este cea mai mică din ultimii nouă ani, sondaj. <http://viitorul.org/ro/content/%C3%AEEn-2025-inten%C8%9Bia-moldovenilor-de-migra-este-cea-mai-mic%C4%83-din-ultimii-nou%C4%83-ani-sondaj>(vizitat la 10.11.2025)
9. Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret „Tineret 2030” (proiect). mecc.gov.md
10. Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040. <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2025/01/Raport-analitic-Populatia-Republicii-Moldova-la-orizontalul-anului-2040.pdf> (vizitat la 10.11.2025)